

Månadsrapport januari 2021 – Högtryck och kyla ger låg vindkraftproduktion och dubblerat elpris

Översänder årets första vindrapport som speglar det kalla och högtrycksbetonade vädret. Januari gav ett index på 78 % och nästan hela överskottet från 2020 är borta. Index för rullande 12 månader ligger nu på 104 %. Månadens beräknade totalproduktion blev drygt 1,7 TWh. Den genomsnittliga utnyttjandegraden för december uppgick till 23 % och produktionstiden till 73 %. Den dygnsvisa medeleffekten pendlade mellan 5 % och 58 % av installerad effekt.

Nu finns totalt installerat 10 282 MW i 4 366 anläggningar (> 50 kW). Den kraftiga utbyggnaden fortsätter och lär fortsätta trots låga elpriser, åtminstone till och med årsskiftet då förändrade regler om elcertifikat införs. De nya affärskoncepten, med fasta elpriser på långtidskontrakt som de senaste åren drivit den kraftiga utbyggnaden, riskerar dock att slå sönder de sunda marknadsekonomiska drivkrafterna som hittills präglat den nordiska energimarknaden. Risken är att många mindre aktörer kommer att slås ut samtidigt som Svenska Kraftnät får svårt att få fram balanskraft och även överföringskapacitet.

Otillgängligheten för januari var genomsnittligt 4,8 % jämfört med förra månadens 4,1

Elkraftpriset marginalprissätts alltmer, dvs priset motsvarar kostnaden för den sist producerade kilowattimmen. Det innebär att vind- och solkraft alltid får företräde i systemet före kärnkraft och vattenkraft. Vid elbrist ökar importen och när denna begränsas måste eventuellt kondenskraftverk och gasturbiner startas upp med kraftigt höjd driftkostnad som följd. Vid överskottskapacitet tenderar priset endast täcka den rörliga produktionskostnaden och kan därmed till och med bli negativ. En ny parameter som alltmer påverkar priset är transportkapaciteten av elkraft från norr till söder. När denna inte räcker till uppkommer stora prisskillnader när el i norr låses inne samtidigt som ett underskott byggs upp i söder. Ansvarig för detta är Svenska Kraftnät. Därtill kommer det ovan nämnda fenomenet med de s k PPA avtalen som ytterligare ökar utbudet av elenergi med sänkta spotpriser som följd.

Med hoppet om ett vaccin som stoppar pandemin börjar konjunkturen i Europa och världen att röra sig uppåt med högre kol och oljepriser som följd. Vattenmagasinen har fyllts på till rekordnivåer, speciellt de norska, vilket bäddar för fortsatt relativt låga elpriser. Fortsatta problem att föra över elkraften från norr till söder ger dock stora prisskillnader. Under januari har dock det kalla vädret samtidigt med låg vindkraftproduktion mer än dubblerat elpriset i jämförelse med förra månaden. Priset för utsläppsrätterna har med ökad industriaktivitet höjts till nivån 30-35 Euro/ton (ungefär lika många ören per kWh el). Elcertifikaten befinner sig i ett upplösningstillstånd och har under januari haft en prissättning som kraftigt varierat med ett grundpris runt 2-5 öre/kWh. En av anledningarna till upplösningen är den snabba utbyggnaden av framför allt vindkraft som lett till ett överutbud av certifikat. För framtida anläggningar idrifttagna efter utgången av 2021 föreslås nu att inga elcertifikat skall tilldelas. Allt pekar således mot fortsatt låga elpriser framför allt i norra Sverige. Systempriset för januari har med kallare väder och låg vindkraftproduktion ligger nu på drygt 200 % av nivån för januari 2020. Väderberoendet, vind och temperatur, verkar nu bli allt större på elpriset. I nedanstående tabell visas elprisutvecklingen i Skandinavien de senaste 12 månaderna.

Prisomr	SYST	SE1	SE2	SE3	SE4	FI	DK1	DK2	Oslo	Kr.sand	Bergen	Molde
Jan 2020	254	245	245	250	278	286	263	289	260	260	260	248
feb	138	152	152	195	196	258	186	199	132	131	132	145
mars	97	97	97	150	173	221	197	217	87	87	87	97
april	57	56	56	98	150	216	158	189	51	51	51	51
maj	89	101	101	135	149	207	171	202	76	76	76	92
juni	33	103	103	250	254	296	276	313	15	15	15	33
juli	24	88	88	93	237	210	255	268	15	15	15	26
aug	91	180	181	347	417	418	365	422	38	40	35	66
sept	164	313	313	348	371	394	401	411	99	99	98	104
okt	152	214	214	230	273	323	268	279	137	137	131	125
nov	65	66	66	241	353	282	243	47	47	47	48	54
dec	205	184	184	316	380	400	352	400	206	206	200	145
Jan 2021	462	451	451	491	502	517	507	513	487	486	487	443

Totalt är nu 983 verk anslutna till den automatiska avläsningen, ca 50 rapporterar manuellt och ca 3400 rapporterar inte till Vindstat.

Ett antal enerconverk är nu åter kontaktbara men fortfarande saknas ett flertal. **Vi påminner enerconägare om att vi behöver ett medgivande att vi får ta del av verkens produktionsdata.**

Det finns fortfarande ganska många verk där kommunikationen inte fungerar. Vi ber Er som är anslutna till det automatiska avfrågningssystemet att kontinuerligt kontrollera att kommunikationen med verken upprätthålls.

Om kommunikationssystemet av någon anledning inte fungerar runt ett månadsskifte, det vill säga verket är gråmarkerat på hemsidan www.vindstat.nu, kan det inträffa att vi inte får med verket i fråga i månadsrapporten. När kommunikationen åter fungerar fördelas den ackumulerade produktionen ut på de saknade dygnen. Dessa ”beräknade” värden införs sedan i statistiken.

Kommunikationsproblem med Enercons Scada system har uppstått med anledning av Tysklands nya datalagar. Vi har hittat en lösning på detta men behöver vindkraftägarnas förnyade tillstånd att inhämta data. Vi hoppas att vindkraftägarna av Enercon-verk skickar in detta till oss.

Månadsrapporter och tidigare årsrapporter finns också på www.vindstat.com och som vanligt på www.vindstat.nu. Vindkraftprognoser för de närmaste dygnen visas på www.vindstat.com.

Med vänliga hälsningar

A handwritten signature in black ink, enclosed in a thin black rectangular border. The signature is cursive and appears to read 'Nils-Erik Carlstedt'.

Nils-Erik Carlstedt
Vindstat AB